

Notranja prijava kršitev in zaščita prijavitelja po Zakonu o zaščiti prijaviteljev

14. 12. 2023

Zavezanec - Ahac d.o.o. - zagotovi enostavno in pregledno dostopne informacije o načinu uporabe notranjih poti za prijavo ter o notranjem aktu iz prejšnjega odstavka. Prav tako zagotovi informacije o postopkih za zunanjo prijavo organom za zunanjo prijavo in, kadar je ustrezno, institucijam, organom, uradom ali agencijam Evropske unije (petnajsti odstavek 9. člena Zakona o zaščiti prijaviteljev (ZZPri)).

Pomembni dokumenti:

- Notranji akt o določitvi notranje poti za prijavo;
- Obrazec za notranjo prijavo;
- Zakon o zaščiti prijaviteljev.

Kaj je prijava kršitev?

Ali sumite, da je v naši delovni organizaciji prišlo do kršitve predpisov? Če je tako, lahko to kršitev prijavite zaupniku v organizaciji ali ustreznemu organu za zunanjo prijavo:

- Lidija Pinter, kot zaupnik.

Zaupnik bo poskrbel, da se bodo kršitve iz utemeljenih prijav odpravile oziroma da se preprečijo prihodnje kršitve, pri tem pa ne sme razkriti vaše identitete. V primeru povračilnih ukrepov boste deležni zaščite, kot jo določa ZZPri.

Kršitve lahko sporočite prek:

- telefona: 041 840 858;
- e-pošte: lidija.pinter@ahac.si
- pošte (Ahac d.o.o., Stopče 31, 3231 Grobeno, s pripisom »Prijava po ZZPri«),

ali pa se oglasite pri zaupniku osebno, po predhodnem naročilu (po e-pošti: lidija.pinter@ahac.si ali telefonu: 041 840 858).

Zaupnik obravnava tudi anonimne prijave. V tem primeru boste povratne informacije dobili le, če boste v prijavi opredelili, na kakšen način vas lahko zaupnik kontaktira.

Kakšno zaščito lahko pričakujete?

Prijavo kršitev znotraj delovnega okolja pogosto spremlja občutek nelagodja in strahu pred povračilnimi ukrepi. Naša organizacija je zavezana odpravljanju nepravilnosti in vodstvo ne namerava izvajati povračilnih ukrepov zoper prijavitelje, ki v dobri veri prijavijo nepravilnosti.

Vašo prijavo bo neposredno prejel zaupnik. Podatki o prijavitelju bodo znani le zaupniku, ki jih ne bo razkril nikomur (poskus ugotavljanja identitete prijavitelja in razkritje podatkov o prijavitelju predstavljata prekršek, za katerega Zakon o zaščiti prijaviteljev predpisuje globo). Vsebina prijave bo po potrebi razkrita posameznikom, ki bodo sodelovali pri odpravljanju prijavljenih nepravilnosti.

V primeru, ko bi kdorkoli (npr. vodstvo, sodelavci ali druge osebe) ugotavljal vašo identiteto, je takšno ravnanje kršitev, ki jo lahko prijavite Komisiji za preprečevanje korupcije (prijavo vam lahko pomaga pripraviti tudi zaupnik). Zaupnik vam bo tudi svetoval, na katero zunanjo institucijo se obrniti, če prijave ne bo mogoče ustrezno obravnavati znotraj organizacije.

Zaupnik vam bo po potrebi izdal tudi potrdilo o vložitvi prijave, v kolikor ga boste potrebovali v drugih uradnih postopkih, če bo to potrebno, pa bo za pomoč pri izvajanju zaščitnih ukrepov kontaktiral Komisijo za preprečevanje korupcije.

Kdaj ste upravičeni do zaščite?

Do zaščitnih in podpornih ukrepov v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev so upravičeni prijavitelji, ki so fizične osebe (pravne osebe torej niso upravičene do zaščite) in so podali prijavo o kršitvi znotraj svojega delovnega okolja, zaradi česar se proti njim izvajajo povračilni ukrepi.

Zaščita se zagotavlja prijaviteljem, ki so prijavo podali v dobri veri (ob podaji prijave so verjeli, da so informacije resnične). Prijavitelji, ki vedoma podajo lažno prijavo, niso upravičeni do zaščite; takšna prijava lahko pomeni tudi storitev prekrška. Prijava se lahko nanaša na dejansko, morebitno ali na grozečo kršitev oziroma na sum kršitve znotraj delovnega okolja.

Zaščita prijaviteljev velja za prijavljene kršitve, ki še trajajo oziroma so se zgodile ali prenehale pred manj kot dvema letoma. Prijavo je torej treba podati čim prej, saj nam bo to omogočilo, da kršitev čim prej preiščemo in odpravimo.

(Obširnejši opis zaščitnih in podpornih ukrepov v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev je predmet posebnega dokumenta.)

Kakšen je postopek obravnave prijave?

Ko zaupnik prejme prijavo, izvede predhodni preizkus. To pomeni, da preveri zakonske pogoje za obravnavo prijave, ali se prijavljena kršitev nanaša na subjekt (prijava kršitev znotraj delovnega okolja) in ali prijavljena kršitev še traja oziroma je prenehala pred manj kot dvema letoma.

Predhodni preizkus zaupnik izvede v sedmih dneh in o tem obvesti prijavitelja. Če zaupnik prijavo sprejme v obravnavo, se postopek nadaljuje, v nasprotnem pa prijavitelja obvesti o tem, da prijave ne bo obravnaval, in pojasni razloge. Po potrebi lahko zaupnik kontaktira prijavitelja za posredovanje dodatnih podatkov, ki mu bodo omogočili celovito obravnavo prijave.

V nadaljevanju obravnave zaupnik oceni, kdo znotraj organizacije lahko pomaga pri preiskavi kršitve in izvedbi ukrepov za odpravo kršitve. Te osebe seznaniti z vsebino prijave, ne pa tudi s podatki o prijavitelju. Če bo treba za razrešitev prijave druge osebe seznaniti z osebnimi podatki prijavitelja (ker se npr. kršitev nanaša nanj osebno), ga bo zaupnik zaprosil za soglasje za razkritje osebnih podatkov. Če brez soglasja prijavitelja ne bo mogoče nadaljevati s postopkom, le-ta pa se z razkritjem ne strinja, bo postopek ustavljen. Če bo to potrebno, bo pri preiskavi kršitve sodeloval odvetnik ali revizor, ki bo tudi seznanjen z vsebino prijave.

Z vsebino prijave (ne pa tudi s podatki o prijavitelju) bo seznanjena tudi oseba, na katero se prijava nanaša (kršitelj), ki bo lahko v postopku sodelovala in ščitila svoje interese, če je to v konkretnem primeru ustrezno.

V postopku ugotovljene kršitve bodo odpravljene v najkrajšem roku. Zaupnik bo po potrebi o kršitvah obvestil tudi pristojne organe, kadar je prijava kršitev zunanjim organom obvezna, in naznanil kaznivo dejanje oziroma vložil kazensko ovadbo v primeru, ko bi pri ugotovljeni kršitvi šlo za kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti. V slednjem primeru bo zaupnik vaše osebne podatke posredoval državnemu tožilstvu le na obrazloženo zahtevo, če bo to nujno potrebno zaradi preiskovanja kaznivih dejanj.

Ob zaključku postopka zaupnik prijavitelja seznaniti z izidom postopka ter predlaganih in izvedenih ukrepov. Če postopek še ne bo končan po treh mesecih, bo zaupnik ob tej

priložnosti prijavitelja obvestil o trenutnem stanju zadeve. Zaupnik bo o izidu postopka obvestil tudi vodstvo, pri čemer v poročilu ne bo navajal osebnih podatkov prijavitelja.

Kaj storiti v primeru povračilnih ukrepov?

Za povračilne ukrepe veljajo tisti ukrepi, s katerimi se poslabša položaj prijavitelja in so posledica vložene prijave (tudi če bi oseba, ki jih izvaja, za ukrepe zoper prijavitelja navedla kak drug razlog). Med njimi so na primer opozorilo pred odpovedjo oz. odpoved delovnega razmerja, disciplinske sankcije, premestitev, nadlegovanje, neenaka obravnava in podobno.

Izvajanje povračilnih ukrepov je prepovedano in lahko predstavlja prekršek. V primeru povračilnih ukrepov je možno vložiti zahtevo za začasno odredbo, s katero sodišče delodajalcu odredi ustavitev povračilnih ukrepov. Če bi bili delovnopravni ukrepi že izvršeni, je možna tudi tožba na delovnem sodišču. V primeru odpovedi delovnega razmerja je prijavitelj upravičen tudi do nadomestila za brezposelnost, in sicer ne glede na razlog odpovedi (tudi če je iz krivdnih razlogov), če s potrdilom Komisije za preprečevanje korupcije izkaže, da je upravičen do zaščite po zakonu.

(Obširnejši opis zaščitnih in podpornih ukrepov v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev je v drugem delu dokumenta.)

Kdaj lahko zaupnik razkrije identiteto prijavitelja?

Zaupnik lahko identiteto prijavitelja razkrije v treh primerih:

- če se prijavitelj strinja z razkritjem (zaupnik bo prosil za soglasje);
- če to zahteva državni tožilec, kadar je to nujno potrebno zaradi preiskovanja kaznivih dejanj (o razkritju identitete tožilstvu je prijavitelj predhodno obveščen);
- če to zahteva sodišče, ko je to potrebno zaradi sodnih postopkov, vključno s sodnimi postopki zaradi zaščite pravice osebe, ki jo prijava zadeva (o razkritju identitete sodišču je prijavitelj predhodno obveščen).

Ne glede na navedeno ne sme nihče razkriti identitete prijavitelja, če bi razkritje ogrozilo življenje ali resno ogrozilo javni interes, varnost ali obrambo države.

Izključitev odgovornosti glede razkritja

Prijavitelj, ki informacije o kršitvah prijavi ali javno razkrije v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev, ne krši nobene omejitve ali prepovedi glede razkritja informacij in ne nosi nobene odgovornosti, povezane s takšno prijavo ali javnim razkritjem, pod pogojem, da ni prijavil ali javno razkril neresničnih informacij in je na podlagi utemeljenih

razlogov menil, da je bila prijava ali javno razkritje takšnih informacij nujno za razkritje kršitve na podlagi zakona.

Navedeno se ne uporablja glede omejitev razkritja informacij, določenih s predpisi na področju varovanja tajnih podatkov, poklicne skrivnosti odvetnikov ter zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev, tajnosti sodnih posvetovanj in pravil kazenskega postopka.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja poslovno skrivnost, prijava ali javno razkritje informacij, ki vključujejo poslovne skrivnosti, ni protipravno, če ju prijavitelj prijavi ali razkrije v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev. Prijavitelj ne nosi odgovornosti v zvezi s pridobitvijo ali dostopom do informacij, ki jih prijavi ali javno razkrije, če takšna pridobitev ali dostop ne predstavlja samostojnega kaznivega dejanja.

V morebitnih postopkih zoper prijavitelja zaradi obrekovanja, kršitve avtorskih pravic, kršitve zaupnosti informacij, kršitve pravil o varstvu podatkov ali odškodninskih zahtevkov, prijavitelj ne nosi nobene odgovornosti zaradi prijav ali javnih razkritij na podlagi Zakona o zaščiti prijaviteljev in se lahko pri predlogu zavrnitve zahtevka zoper sebe sklicuje na prijavo ali javno razkritje, če je na podlagi utemeljenih razlogov menil, da je bila prijava ali javno razkritje nujno za razkritje kršitve.

Organi za zunanjo prijavo in njihovi kontakti:

1. Agencija za komunikacijska omrežja in storitve,
2. Agencija za trg vrednostnih papirjev,
3. Agencija za varstvo konkurence,
4. Agencija za varnost prometa,
5. Agencija za zavarovalni nadzor,
6. Agencija za javni nadzor nad revidiranjem,
7. Banka Slovenije,
8. Državna revizijska komisija,
9. Finančna uprava,
10. Tržni inšpektorat,
11. Urad za preprečevanje pranja denarja,
12. Informacijski pooblaščenec,
13. Inšpekcija za informacijsko varnost,
14. Inšpekcija za sevalno in jedrsko varnost,
15. Inšpekcija za varstvo pred sevanji,
16. Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
17. Inšpektorat za delo,
18. Inšpektorat za javni sektor,

19. Inšpektorat za okolje in prostor,
20. Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke,
21. Organi nadzora v skladu s predpisi, ki urejajo porabo sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji,
22. Zdravstveni inšpektorat,
23. Slovenski državni holding in
24. Komisija za preprečevanje korupcije.

Zaupnost:

Vsa poročila se obravnavajo zaupno v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev, Zakonom o varstvu osebnih podatkov in Splošno uredbo o varstvu podatkov. Varujemo osebne podatke in zagotavljamo ustrezno zaščito tako za prijavitelja kot za osebo, na katero se nanaša prijava.

Politika zasebnosti (povezava)

ZAŠČITA PRIJAVITELJEV

V skladu z 10. členom Zakona o zaščiti prijaviteljev (v nadaljevanju: ZZPri) zaupnik prijavitelju, ki je deležen povračilnih ukrepov, nudi informacije o pravnih možnostih ter mu pomaga v upravnih in sodnih postopkih zaradi povračilnih ukrepov, in sicer tako, da:

- prijavitelju **nudi celovite informacije** o zaščitnih in podpornih ukrepih ter drugih pravnih možnostih, ki so primerni glede na vrsto konkretnih povračilnih ukrepov;
- prijavitelju **izda potrdilo** o vloženi prijavi oziroma **zagotovi dokazila** iz postopka s prijavo, ki jih prijavitelj potrebuje v nadaljnjih postopkih v zvezi s povračilnimi ukrepi.

Če prijavitelj ocenjuje, da za namen uveljavljanja zaščitnih ukrepov potrebuje **potrdilo o upravičenosti do zaščite** po ZZPri, ga zaupnik usmeri na **Komisijo za preprečevanje korupcije**, s katero se zaupnik lahko tudi **posvetuje** glede konkretnih možnosti zaščite prijavitelja. Zaupnik lahko prijavitelja usmeri tudi na **nevladne organizacije**, ki prijaviteljem zagotavljajo svetovanje, pravno pomoč in zastopanje v postopkih zaradi povračilnih ukrepov ali psihološko podporo.

Prijavitelj je **upravičen do zaščite** po ZZPri, če:

- je zaposlen v subjektu, v katerem prijavlja kršitev, oziroma je v njem prostovoljec, pripravnik, vajenec, pogodbeni delavec, študent, sodeluje v razpisnih postopkih v vlogi kandidata, opravlja

funkcijo, je delničar, član nadzornega ali upravnega organa oziroma drugače sodeluje v dejavnosti pravne ali fizične osebe, ki jo izvajajo samozaposlene osebe na podlagi pogodbe, oziroma dela pod nadzorom in vodstvom zunanjih izvajalcev, podizvajalcev ali dobaviteljev, ne glede na plačilo in ne glede na to, ali se je razmerje že končalo ali se šele vzpostavlja s postopkom zaposlovanja ali pogajanja pred podpisom pogodbe (7. točka 4. člena ZZPri);

- je prijavil kršitev oziroma sum o dejanski ali morebitni kršitvi predpisov, ki se je ali se bo zelo verjetno zgodila v subjektu iz prve alineje;
- prijava ni očitno neutemeljena;
- prijavljena kršitev še traja oziroma je prenehala pred manj kot dvema letoma (tretji odstavek 5. člena ZZPri);
- je s strani subjekta iz prve alineje deležen povračilnih ukrepov.

POVRAČILNI UKREPI

ZZPri v 19. členu primeroma našteva povračilne ukrepe, ki jih delodajalec lahko sproži zoper prijavitelja zaradi podane prijave:

- odpoved delovnega razmerja;
- suspenz pogodbe o zaposlitvi;
- premestitev na nižje delovno mesto, onemogočanje ali zadržanje napredovanja;
- prenos delovnih nalog, sprememba kraja delovnega mesta, sprememba delovnega časa, zmanjšanje delovne obveznosti, neizplačilo in znižanje plače in drugih dodatkov, neizplačilo nagrad in odpravnin;
- onemogočanje ali zadržanje izobraževanja in strokovnega usposabljanja;
- nizka ocena delovne uspešnosti, nizka letna ocena ali negativna zaposlitvena referenca;
- uvedba disciplinskega postopka, izrekanje disciplinskih ukrepov ali kazni;
- šikaniranje, prisila, ustrahovanje, nadlegovanje ali izključitev in pomanjkljiva zaščita dostojanstva pred takim ravnanjem drugih oseb;
- diskriminacija, slabša ali nepravilna obravnava;
- opustitev sklenitve pogodbe o zaposlitvi za določen čas ob izpolnjenih pogojih, ki jih zakon določa za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas;
- odpoved pogodbe o zaposlitvi za določen čas pred potekom časa oziroma pred prenehanjem razloga za sklenitev te pogodbe;
- druga samovoljna ravnanja delodajalca, vključno z ravnanji, ki povzročajo škodo, tudi za ugled osebe, zlasti na družbenih omrežjih, finančno izgubo, vključno z izgubo posla in izgubo dohodka;
- predčasna prekinitvev ali odpoved pogodbe za nabavo blaga ali storitev oziroma druga prekinitvev poslovnega sodelovanja;
- razveljavitev, začasni ali trajni odvzem licence ali dovoljenja;

- samovoljno odrejanje opravljanja zdravstvenih pregledov ali pregledov zaradi ugotavljanja delovne sposobnosti;
- uvrstitev na črno listo na podlagi neformalnega ali formalnega dogovora v sektorju ali industriji, ki ima za posledico nezmožnost nove zaposlitve prijavitelja v industriji ali sektorju;
- sprožanje zlonamernih postopkov proti prijavitelju;
- grožnja s povračilnim ukrepom ali poskus povračilnega ukrepa.

Del zagotavljanja ustreznih informacij prijavitelju je lahko tudi podatek, da je grožnja s povračilnim ukrepom, poskus izvedbe povračilnega ukrepa ali izvedba povračilnega ukrepa v 9. poglavju ZZPri (Prekrškovni organi in kazenske določbe) opredeljena kot **prekršek**. Za vodenje in odločanje v postopku o prekršku so v skladu z ZZPri pristojni organi za zunanjo prijavo.

ZAŠČITNI IN PODPORNİ UKREPI

- Sodno varstvo in začasne odredbe v primeru povračilnih ukrepov (22. člen ZZPri);
 - brezplačna pravna pomoč (23. člen ZZPri);
 - nadomestilo za primer brezposelnosti (24. člen ZZPri);
 - psihološka podpora (25. člen ZZPri).
- Sodno varstvo:

Prijavitelj lahko zaradi povračilnih ukrepov uveljavlja sodno varstvo z **vložitvijo tožbe** in **zahteve za izdajo začasne odredbe** pri pristojnem sodišču. Povračilni ukrepi imajo lahko več različnih vrst pravnih posledic, večina jih je delovnopravnih (npr. disciplinski ukrepi proti zaposlenim, pisno opozorilo, redna ali izredna odpoved), v manjšem delu pa so lahko posledice tudi civilnopravne (npr. ukrepi proti s prijaviteljem povezani pravni osebi ali prijavitelju, ki v delovni dejavnosti sodeluje kot samostojni podjetnik), gospodarskopravne (npr. ukrepi proti delničarju, družbeniku, članu upravnega ali nadzornega organa) ali upravnopravne (npr. ukrepi proti prijavitelju, ki je član sveta javnega zavoda ali uradnik na položaju).

Naloga zaupnika je, da prijavitelju nudi osnovne informacije v zvezi s pravnimi možnostmi sodnega varstva pred povračilnimi ukrepi v skladu z ZZPri, ki so navedene

spodaj (vložitev tožbe in zahteve za izdajo začasne odredbe, nujnost postopka, oprostitev plačila sodnih taks). Prav tako lahko zaupnik prijavitelju svetuje, da v zvezi s sodnim varstvom poišče pomoč pri področnem sindikatu ali nevladni organizaciji, ki se ukvarja z zaščito prijaviteljev.

Sodni postopki v zvezi z zaščito prijaviteljev so **nujni**, prijavitelj pa je v teh postopkih **oproščen plačila sodnih taks**, s čimer je prijavitelju dodatno olajšan dostop do pravnega sredstva.

S **tožbo** lahko prijavitelj na primer zahteva:

- ugotovitev izvršitve povračilnega ukrepa proti prijavitelju;
- prenehanje izvrševanja, prepoved nadaljnega izvrševanja povračilnega ukrepa ter odpravo posledic povračilnega ukrepa zoper prijavitelja;
- odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, povzročeno s kršitvijo pravic, varovanih s tem zakonom;
- objavo sodbe o ugotovljenih kršitvah pravic prijavitelja v medijih.

V postopku je mogoče izdati **začasne odredbe**. Ta možnost je lahko ključnega pomena, saj je na primer treba s povračilnimi ukrepi takoj prenehati. Pri tem se uporabijo določbe Zakona o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju: ZIZ) ter Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1). Če prijavitelj v postopku za izdajo začasne odredbe izkaže, da je pred povračilnim ukrepom podal prijavo, se šteje, da je podana nevarnost, da bo uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena. Gre za dodatno **zakonsko domnevo**, ki dopolnjuje 270. in 272. člen ZIZ. Prijavitelj mora **izkazati**, da je bil deležen povračilnih ukrepov, in sicer s potrdilom o vložitvi prijave kršitve pred začetkom izvajanja povračilnega ukrepa oziroma s potrdilom Komisije za preprečevanje korupcije o upravičenosti do zaščite iz 18. člena ZZPri. Začasne odredbe, ki jih lahko predlaga, so na primer:

- odredba o prepovedi izvrševanja povračilnih ukrepov;
- odredba o odpravi posledic, ki jih povzročajo povračilni ukrepi;
- odredba o zadržanju izvršitve odločitev, s katerimi je prijavitelj postavljen v slabši položaj ali s katerimi se krši katero koli njegovo pravico, povezano z delovnim okoljem.

V postopkih pred sodiščem ali drugim organom se v zvezi s **škodo**, ki jo je utrpel prijavitelj, domneva, da je škoda posledica povračilnega ukrepa za prijavo ali javno

razkritje, če prijavitelj izkaže, da je podal prijavo ali javno razkritje in da je utrpel škodo. V takšnih primerih mora oseba, ki je sprejela ukrep (delodajalec), dokazati, da je bil ta ukrep zakonit in primeren, in ni bil povezan s prijavo. To v praksi pomeni, da mora prijavitelj navesti le dejstva, ki opravičujejo domnevo, da je bil zaradi prijave s strani delodajalca izpostavljen povračilnim ukrepom, medtem ko je delodajalec tisti, ki mora dokazati, da ni izvršil ali izvrševal povračilnih ukrepov (obrnjeno dokazno breme).

- Brezplačna pravna pomoč:

Prijavitelj je v sodnih postopkih, ki jih zoper delodajalca sproži zaradi povračilnih ukrepov, ali v sodnih postopkih, ki jih kot povračilni ukrep zoper prijavitelja sproži delodajalec, ali v drugih sodnih postopkih, ki potekajo v zvezi z njegovo prijavo, upravičen do brezplačne pravne pomoči, če izkaže, da je pred povračilnim ukrepom podal prijavo v skladu z ZZPri. Pristojni organ za brezplačno pravno pomoč **prednostno** obravnava prošnje, vložene po ZZPri.

O **prošnji za dodelitev brezplačne pravne pomoči odloča** pristojni organ za brezplačno pravno pomoč tistega sodišča, na območju katerega ima prosilec stalno ali začasno prebivališče oziroma sedež, in sicer:

- okrožnega sodišča, v zadevah, za katere so pristojna sodišča s splošno pristojnostjo,
- delovnega in socialnega sodišča, v zadevah individualnih in kolektivnih delovnih sporov ter socialnih sporov,
- upravnega sodišča, v zadevah upravnih sporov in
- tistega od navedenih sodišč, v katerega pristojnost sodi zadeva ustavne pritožbe, pobuda za presojo ustavnosti in zakonitosti, spori pred mednarodnimi sodišči in izvensodno poravnavanje sporov.

Prošnja za dodelitev brezplačne pravne pomoči vloži prosilec **pisno na obrazcu**, dostopnem na spletni strani sodišča¹, pri čemer je treba v opombah navesti, da gre za prošnjo po 23. členu ZZPri. Če prošnja ni vložena na predpisanem obrazcu, mora nujno vsebovati naslednje podatke:

- osebno ime, davčno številko, enotno matično številko občana (EMŠO), naslov stalnega ali začasnega prebivališča prosilca;
- podatke o zadevi;

¹ <https://www.sodisce.si/mma/prosnja-za-dodelitev-brezplacne-pravne-pomoci-obrazec/2008112715034169/?m=1227794621>.

- navedbo oblike in obsega brezplačne pravne pomoči;
- navedbo, da gre za prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči po 23. členu ZZPri.

Prijavitelj **mora ob vložitvi prošnje izkazati** tudi, da je bil zaradi podane prijave deležen povračilnih ukrepov, in sicer s potrdilom o vložitvi prijave kršitve pred začetkom izvajanja povračilnega ukrepa oziroma s potrdilom Komisije za preprečevanje korupcije o upravičenosti do zaščite iz 18. člena ZZPri.

Prijavitelj je do brezplačne pravne pomoči **upravičen ne glede na določbe o materialnem položaju prosilca** ter tudi v kazenskih postopkih in odškodninskih sporih v zvezi z razžalitvami in podobnimi dejanji, ne glede na prvo in tretjo alinejo 8. člena ter prvi odstavek 24. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči (v nadaljevanju: ZBPP). V zvezi z upravičenostjo do brezplačne pravne pomoči se torej **ne upoštevajo naslednje določbe ZBPP:**

- Prva in tretja alineja 8. člena ZBPP:

Brezplačna pravna pomoč po tem zakonu se ne dodeli v naslednjih zadevah:

- zaradi kaznivih dejanj razžalitve, obrekovanja, žaljive obdolžitve in opravljanja, razen če oškodovanec verjetno dokaže, da mu je bila zaradi storitve takih dejanj povzročena pravno priznana škoda;
- v odškodninskih sporih zaradi povrnitve nepremoženjske in premoženjske škode pri žalitvi časti in širjenju neresničnih trditev, razen če oškodovani upravičenec verjetno dokaže, da je to vplivalo na njegov materialni ali družbeni položaj.

- Prvi odstavek 24. člena ZBPP:

Pri presoji dodelitve brezplačne pravne pomoči se kot pogoji upoštevajo okoliščine in dejstva o zadevi, v zvezi s katero prosilec vlaga prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči, predvsem da:

- zadeva ni očitno nerazumna oziroma da ima prosilec v zadevi verjetne izgleda za uspeh, tako da je razumno začeti postopek oziroma se ga udeleževati ali vlagati v postopku pravna sredstva oziroma nanje odgovarjati, in
- je zadeva pomembna za prosilčev osebni in socialno-ekonomski položaj oziroma je pričakovani izid zadeve za prosilca ali njegovo družino življenjskega pomena.

- Nadomestilo za primer brezposelnosti:

Če je delodajalec prijavitelju odpovedal pogodbo o zaposlitvi in če prijavitelj uveljavlja sodno varstvo v skladu z ZZPri ter s potrdilom Komisije za preprečevanje korupcije iz drugega odstavka 20. člena ZZPri izkaže, da je upravičen do zaščite, lahko uveljavlja

pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti v skladu z Zakonom o urejanju trga dela (v nadaljevanju: ZUTD), kot če bi mu prenehala pogodba o zaposlitvi brez njegove krivde. V skladu z zakonom morajo biti torej za uveljavljanje nadomestila za primer brezposelnosti kot podpornega ukrepa za zaščito prijavitelja **izpolnjene naslednje predpostavke:**

- delodajalec je prijavitelju odpovedal pogodbo o zaposlitvi;
- prijavitelj zaradi povračilnih ukrepov uveljavlja sodno varstvo v skladu z 22. členom ZZPri;
- prijavitelj je pridobil potrdilo Komisije za preprečevanje korupcije iz drugega odstavka 20. člena ZZPri o upravičenosti do zaščite.

To pomeni, da je prijavitelj ne glede na določbe ZUTD do nadomestila upravičen do pravnomočne odločitve sodišča v njegovi sodni zadevi. Prijavitelj uveljavlja pravico do denarnega nadomestila, če se prijavi v evidenco brezposelnih oseb z vlogo, ki jo vloži pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje **v roku 30 dni** od prenehanja pogodbe o zaposlitvi. Pri tem mora izrecno navesti, da denarno nadomestilo uveljavlja po določbah ZZPri, vlogi pa naj **priloži potrebna dokazila** (potrdilo o vložitvi tožbe in potrdilo Komisije za preprečevanje korupcije o upravičenosti do zaščite).

Ne glede na določbe ZUTD se prijavitelju, ki ni dosegel minimalnega obdobja zavarovanja za pridobitev pravice do denarnega nadomestila za brezposelnost (10 mesecev zavarovalne dobe oz. 6 mesecev, če je oseba mlajša od 30 let), pravica do denarnega nadomestila prizna v višini najnižjega zneska denarnega nadomestila, kot ga določa ZUTD. Če je bilo nadomestilo za primer brezposelnosti izplačano na podlagi tega člena, o čemer je prejemnik nadomestila dolžan obvestiti sodišče iz 22. člena tega zakona, sodišče v postopku iz 22. člena tega zakona odloči, da stranka, ki v postopku ni uspela, Zavodu RS za zaposlovanje **vrne** nadomestilo, izplačano do pravnomočne odločitve sodišča. Sodišče o pravnomočni odločitvi obvesti Zavod RS za zaposlovanje.

Za osnovo za odmero pravice do denarnega nadomestila ter višino, prenehanje in mirovanje denarnega nadomestila se uporablja sistemska ureditev po ZUTD, ki velja za vsa vprašanja v zvezi z denarnim nadomestilom, ki niso izrecno urejena v ZZPri.

- Psihološka podpora:

Prijavitelji pogosto potrebujejo **psihološko pomoč**, ki lahko obsega celoten spekter ukrepov, od pogovora z zaupnikom oziroma uradno osebo za zunanjo prijavo do psihiatrične obravnave s strani usposobljenih strokovnjakov. Če prijavitelj zaradi povračilnih ukrepov potrebuje strokovno psihološko podporo, lahko Komisija za preprečevanje korupcije na njegovo **pobudo**, pobudo zaupnika ali uradne osebe za zunanjo prijavo **predlaga njegovo obravnavo** centru za duševno zdravje, kliničnopsihološki ambulanti ali psihiatrični ambulanti v mreži javne zdravstvene službe.

V okviru zdravstvene mreže delujejo psihiatrične ambulante, kliničnopsihološke ambulante in regionalni centri za duševno zdravje odraslih (CDZO), ki so opredeljeni v Resoluciji o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028. Ti vključujejo dve vrsti timov: tim za ambulantno obravnavo pokriva potrebe zgodnje obravnave duševnih motenj odraslih, starejših in oseb z odvisnostjo od alkohola, izvaja pa tudi triažo in konziliarno službo, ter tim za skupnostno psihiatrično obravnavo. V psihiatričnih ambulantah delujejo tako psihiatri, ki izvajajo psihiatrično zdravje, kot tudi psihologi in klinični psihologi, ki zagotavljajo tudi psihološko pomoč in podporo.

Seznam ponudnikov v javni mreži zdravstvenega varstva je dosegljiv na spletni strani NIJZ:

- <https://www.zadusevnozdravje.si/kam-po-pomoc/centri-za-dusevno-zdravje/odrasli/>

Psihološko podporo prijaviteljem poleg javnega zdravstva zagotavljajo tudi **zasebne ambulante** in **nevladne organizacije**. Seznam je dostopen na naslednji povezavi:

- <https://www.omra.si/>

Psihološko podporo in svetovanje lahko prijaviteljem nudijo tudi **Centri za socialno delo** v skladu s storitvijo, ki jo določa Zakon o socialnem varstvu (ZSV):

- <https://www.csd-slovenije.si/delovna-podrocja/#socialnovarstvene-storitve>